

ROMA-bijeenkomst 23 maart 2017

GELDERS GENOOTSCHAP

CULTUURHISTORIE IN DE OMGEVINGSVISIE

Martin van Bleek
adviseur cultuurhistorie

Cultureel erfgoed

- cultureel erfgoed: zich in de fysieke leefomgeving bevindend erfgoed bestaande uit:
 - a. monumenten, voor zover het onroerende zaken betreft, met inbegrip van archeologische monumenten;
 - b. stads- en dorpsgezichten;
 - c. cultuurlandschappen, voor zover van algemeen belang vanwege hun schoonheid, vervaardigde structuren, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde.

Waar zijn we?

Van Monumentenwet 1988 naar Erfgoedwet en Omgevingswet Over duiding en omgang

Omgevingswet: de zorg voor het cultureel erfgoed

- Uitgangspunten van de Verdragen van Granada en Valletta worden benoemd in de Omgevingswet.
- Op Amvb niveau een combinatie van artikel 3.1.6 Bro en 38a Monumentenwet:
Bij het opstellen van het omgevingsplan wordt rekening gehouden met het behoud van cultureel erfgoed met inbegrip van bekende en aantoonbaar verwachte archeologische waarden.

Hoe zit cultureel erfgoed in de OW

- Cultureel erfgoed zit goed integraal in de wetsteksten
- Definitie CE
- Art. Bro "gemeente moet rekening houden met cultuurhistorie"
- Archeologie
- Omgevingsvergunning (vh.Wabo)
- Algemene regels cultureel erfgoed
- Erfgoedmonitor/balans
- Eigen stuk Monumentenwet in Memorie van Toelichting
- Europese en Unesco verdragsverplichtingen

Nieuw in de Omgevingswet

- Omgevingsvisie, omgevingsplan
- Integrale plannen
- Erfgoed over de volle breedte
- Vergunning archeologische rijksmonumenten
- Stilleggen werkzaamheden bij archeologische toevalsvondsten door gemeente
- Op waarden afgestemd sloopvergunningenregime in gezicht
- Erfgoedmonitor/balans

Wat verandert er wel of niet voor gemeenten?

Wel:

- Vergunning archeologische rijksmonumenten door gemeenten
- Gemeentelijke monumenten gaan over naar het omgevingsplan
- Inrichten integrale Monumentencommissie / Commissie Ruimtelijke Kwaliteit
- Uitbreiding begrip omgeving van een monument (cf Verdrag van Granada)
- Geen aparte erfgoedverordening meer voor onroerend erfgoed, wel mogelijk voor *roerend* erfgoed (Erfgoedwet)
- Meer flexibiliteit bij bescherming (interieurs, alleen buitenkant, groen, etc.) en stellen van regels daaraan
- Rol gemeenten bij aanwijzing rijksmonumenten
- Omgevingsvisie

Niet:

- Vergunningverlening gebouwde rijksmonumenten
- Rekening houden met cultureel erfgoed bij het opstellen van ruimtelijke plannen

Omgeving?

Omgeving monument

- eenieder die een activiteit in de fysieke leefomgeving verricht is verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om beschadiging of vernieling te voorkomen

Artikel 5.72 (behoud cultureel erfgoed), lid 4

- Voorkomen van aantasting van de omgeving van rijksmonumenten, voorbeschermde rijksmonumenten en monumenten die op grond van het omgevingsplan zijn beschermd, voor zover die aantasting een negatieve invloed heeft op het **aanzicht** of de **waardering** van die monumenten

Erfgoed in de AMvB's

Algemene Regels:

- Verbod op het beschadigen en vernielen van een rijksmonument (ook voorbeschermde) → Bal 11.11.a
- Verbod op het achterwege laten van onderhoud aan rijksmonumenten → Bal 11.11.b
- Algemene zorgplicht: wie redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn activiteit schade toebrengt aan een rijksmonument, moet al het redelijke doen om die schade te voorkomen (NB: actueel i.v.m. gasboringen!) → Bal 11.10
- Met maatwerkregels en maatwerkvoorschriften kunnen extra eisen worden opgelegd, zowel gebiedsgericht als specifiek voor één monument.

Monumenteneis weegt zwaarder dan bouwbesluit

Besluit Bouwwerken Leefomgeving art 2.7

- Voor zover een omgevingsvergunning voor een rijksmonumentenactiviteit, of een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit in verband met een krachtens een omgevingsverordening of omgevingsplan aangewezen monument of monument waarop, voordat dit is aangewezen, een zodanige verordening of een zodanig plan van overeenkomstige toepassing is, afwijkt van een in de hoofdstukken 3 tot en met 5 gestelde regel, is alleen het aan die vergunning verbonden voorschrift van toepassing.

Omgevingsvisie - 1

- Een omgevingsvisie wordt voor de lange termijn vastgesteld, is integraal en betreft een samenhangende visie op strategisch niveau, en daarom geen optelsom van beleidsvisies voor de diverse domeinen (*MvT*, p. 114). Een omgevingsvisie is dus een politiek bestuurlijk document dat het beleid voor de fysieke leefomgeving integraal omschrijft (*MvT*, p. 114).

Visie vereist

een goede omgevingskwaliteit?

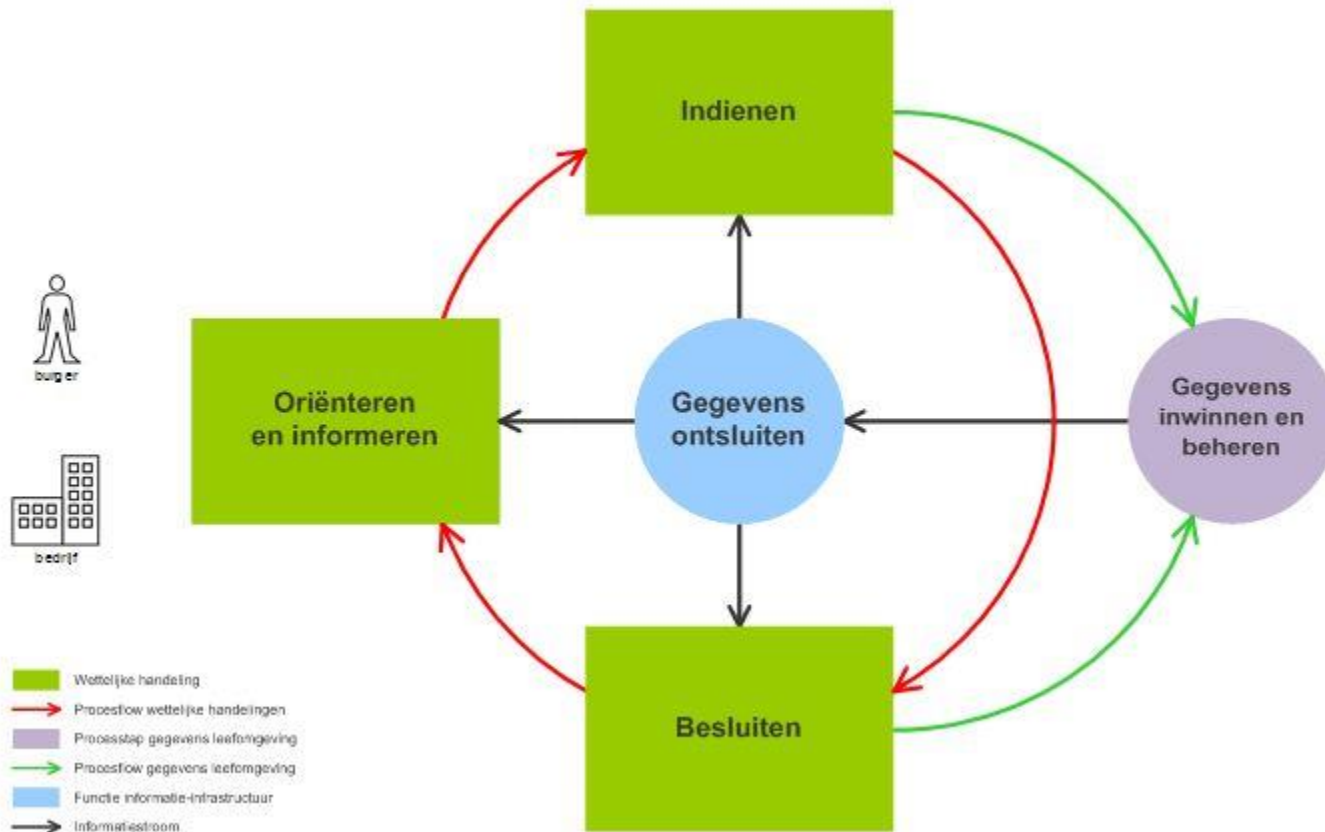
Omgevingsvisie - 2

- De omgevingsvisie dient aan te geven hoe de gemeente met zijn cultureel erfgoed om gaat en hoe deze voor de lange termijn is geborgd.
- Daarom is het belangrijk dat de cultuurhistorische waarden in de visie worden omschreven. Immers op basis van de omgevingsvisie wordt een omgevingsplan en/of omgevingsprogramma opgesteld.

De digitale informatie

Schema van het digitale stelsel

CE IN KERNKWALITEITEN (OMGEVINGSVISIE)

Hoe borg je CE goed in kernkwaliteiten?

- Welke gebiedsgerichte eigenschappen zijn relevant?
- Welke objecten (monumenten, karakteristieke gebouwen, waardevol groen erfgoed)?
- Wat zijn de kwaliteiten van het landschap?
- Wordt identiteit beschreven?
- Ruimtelijke, sociale en culturele factoren?
- Integrale benadering van een gezonde, veilige, goede omgevingskwaliteit?
- Proces: in samenspraak met burgers en deskundigen?
- In tekst en beeld?
- Hoe concreet? (bijv. kernkwaliteiten Nationaal Landschap Graafschap - globaal)
- Maak gebruik van bestaand beleid!

Opgaven voor de gemeenten

1. CE IN KERNKWALITEITEN (OMGEVINGSVISIE)
2. GEMEENTELIJKE MONUMENTEN
3. HERIJKEN OMGEVING VAN MONUMENTEN
4. INRICHTEN INTEGRALE GEMEENTELIJKE ADVIESCOMMISSIE
5. GEBIEDSGERICHT ERFGOEDBELEID IN OMGEVINGSPLAN
6. REIKWIJDTE OMGEVING MONUMENT
7. VISIE OP ROL VAN DE OVERHEID BIJ CE
8. VISIE OP ROL VAN DE SAMENLEVING

Instructieregels Omgevingsplan

Art. 5.72 BKL: Omgevingsplan moet regels bevatten voor:

- Voorkomen van ontsiering, beschadiging of sloop van in het plan beschermde monumenten
- Voorkomen van verplaatsen van zulke monumenten, tenzij voor het monument noodzakelijk
- Bevorderen van het gebruik van monumenten
- “het voorkomen van aantasting van de omgeving van (alle) monumenten, voor zover die aantasting een negatieve invloed heeft op het aanzicht of de waardering van die monumenten”
- Voorkomen van aantasting van het karakter van gezichten en cultuurlandschappen door sloop van bestaande gebouwen, bouw van nieuwe of andere veranderingen
- Het conserveren / in stand houden van archeologische monumenten, bij voorkeur in situ

Werk aan de winkel!

